

Til Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Deres ref.: 24/496

Dato: 11.03.2024

Høring – Forslag til endringer i integreringsloven, folketrygdloven og tannhelsetjenesteloven

Røde Kors har ved flere anledninger rost den ekstraordinære innsatsen myndighetene, sivilsamfunnet og frivilligheten har gjort i forbindelse med de økte flyktningeankomstene til Norge siden februar 2022. Norge har tatt imot fordrevne fra Ukraina rammet av krig på en verdig og effektiv måte.

Vi takker for muligheten til å avgi hørings svar til forslag til endringer i integreringsloven, folketrygdloven og tannhelsetjenesteloven.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har, i samråd med Barne- og familiedepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet, sendt forslag på høring som skal bidra til å redusere ankomstene av fordrevne fra Ukraina til Norge. Det foreslås å redusere introduksjonsstønadene for par uten barn, å innføre krav om forutgående medlemskap i folketrygden for rett til grunn- og hjelpestønad, å innføre krav om forutgående medlemskap i folketrygden for rett til engangsstønad ved fødsel og adopsjon, og å innføre krav om botid for personer mellom 19 og 24 år for å få tannhelsetjenester med redusert egenbetaling.

Gitt den korte høringsfristen, gir vi overordnede kommentarer til forslagene som fremmes.

Innledningsvis vil Røde Kors bemerke at det er bekymringsfullt at Norge tar del i en nedadgående spiral der europeiske land sammenligner seg med hverandre med ønske om å legge seg nære det landet som har den strengeste asylpolitikken. Konsekvensen av dette er at mennesker på flukt stadig behandles dårligere. Det kan bidra til en mer uverdigg asylprosess og et dårlig grunnlag for integrering.

Humanitære konsekvenser

Røde Kors ser behov for en grundigere utredning enn hva høringsnotatet gir av de humanitære konsekvensene tiltakene regjeringen foreslår vil ha, også sett sammen med tidligere foreslåtte økonomiske innstramninger rettet mot fordrevne fra Ukraina. Vi frykter negative humanitære konsekvenser for mennesker i en allerede krevende situasjon. Denne bekymringen deles også av Fafo, som mener at kutt i stønadene kan bidra til fattigdomsfelle som særlig vil ramme de som ikke har mulighet til å komme i jobb, som mennesker med funksjonsnedsettelse¹.

Prisvekst, økte strømpriser og økte renter gjør at stadig flere sliter med å dekke grunnleggende behov. Røde Kors treffer mange mennesker på asylmottak og etter bosetting over hele landet, og ser

[Ukrainske flyktninger: Strammer inn: - Fattigdomsfelle \(tv2.no\)](#)

Norges Røde Kors

de alvorlige konsekvensene av dyrtid. Våre frivillige har fått betydelig flere henvendelser om mat, klær og ferie- og fritidsaktiviteter. I aktiviteter som Flyktningguiden og Norsktraining ser Røde Kors hvordan mange innvandrere, spesielt nybosatte, har store økonomiske utfordringer. Vi har blant annet opplevd at deltakere ber om å låne med seg pledd hjem, da de ikke har råd til å ha nok varmen på i boligen sin. Den allerede krevende situasjonen for denne gruppen vil derfor bli forverret med de foreslåtte innstramningene.

En Fafo-rapport om det norske matutdelingstilbudet viser at det er mange nyankomne blant matmottakerne². I Fafos undersøkelse oppgir halvparten av matutdelingene at ukrainske flyktninger jevnlig henter mat hos dem. Matutdelingene opplyser at de ser en endring i at det er flere barnefamilier og flere flyktninger en før som oppsøker tilbudet, både fra Ukraina og andre land.

Viktig å prioritere integrering

En usikker økonomisk situasjon gir dårligere integrering og er samfunnsøkonomisk ikke hensiktsmessig på lengre sikt. Vi viser til Integrering- og mangfoldsdirektoratets omtale av dette:

En trygg økonomisk situasjon, gode levekår og boforhold er avgjørende for å sikre god integrering. Gode boforhold, som det å eie egen bolig eller bo romslig, henger for eksempel sammen med mer aktiv deltakelse i lokal frivillighet og fritidsaktiviteter, samt bedre helse (OECD/EU, 2023). Store forskjeller i inntekt og levekår mellom personer med og uten innvandrerbakgrunn, kan på sin side øke risikoen for marginalisering og hindre innvandreres deltakelse på ulike samfunnsarenaer.³

Krigen i Ukraina har nå vart i to år, og vi har ikke holdepunkter for å tro at den vil opphøre i nærmeste framtid. Den historiske erfaringen er at flyktninger blir værende i Norge, selv om de får midlertidige oppholdstillatelser. Forskning viser at det er sannsynlig at ukrainske flyktninger ikke returnerer⁴. Jo lenger migranter blir værende i vertslandet, jo mindre sannsynlig er det at de returnerer. At krigen varer vil påvirke vurderingen av retur til Ukraina, som igjen kan påvirke beslutninger om å bruke tid og krefter på integrering i Norge⁵.

Røde Kors møter mange ukrainske familier som forteller at de har funnet seg til rette i det norske lokalsamfunnet, og at de nå ønsker kontinuitet og stabilitet. Mange forteller at barna har fått god tilknytning til Norge gjennom skole og venner, og derfor ønsker å bli værende i Norge.

Røde Kors mener at det på denne bakgrunn er viktig å ha et langsiktig perspektiv i behandlingen av fordrevne fra Ukraina, og prioritere integrering gjennom å sikre dem en trygg økonomisk situasjon.

Avslutningsvis vil vi påpeke at den korte høringsfristen er uheldig. Vi har forståelse for at departementet tar sikte på å legge fram lovproposisjonen i løpet av vårsemesteret. Samtidig ville en høringsfrist på eksempelvis to ekstra uker utgjort en stor forskjell for Røde Kors og andre høringsinstanser. Vi håper dette hensyntas ved neste høring.

Om Røde Kors:

Røde Kors er Norges største frivillige humanitære organisasjon. Våre rundt 42.000 frivillige gjør en stor forskjell for enkeltmennesker og lokalsamfunn gjennom aktiviteter for barn og unge, eldre,

² [Mathjelp på dugnad | Fafo-rapport 2023:29.](#)

³ [Økonomi og levekår | IMDi](#)

⁴ [Fafo: Kronikk: Ikke se til Sverige!](#)

⁵ [report-2022-11-ukrainian-refugees---experiences-from-the-first-phase-in-norway.pdf \(imdi.no\).](#)

inkludering, beredskap og bekjempelse av ensomhet. Over 5000 Røde Kors-frivillige bidrar med mottak og integrering av flykninger og migranter over hele landet. I aktiviteter som Aktiviteter på asylmottak, Flyktingguide og Norsktraining bidrar vi til at nyankomne lærer om det norske samfunnet, får deltatt i sosiale sammenkomster, skaper nettverk i sitt lokalmiljø og får øvd på det norske språket.

Med vennlig hilsen
Øistein Mjærum
Direktør, Kommunikasjon og samfunn
Norges Røde Kors

Norges Røde Kors

Post: Postboks 1 Grønland, 0133 Oslo
Besøk: Hausmanns gate 7, 0186 Oslo
Sentralbord: + 47 22 05 40 00

www.rodekors.no
post@redcross.no

Fakturering: EHF-format, 30 dager forfall og ansattreferanse
Organisasjonsnummer: 864 139 442
Bank: 8200 01 76318

